

Den dansk/svenske gårdhund

I efteråret 2018 opnåede den dansk/svenske gårdhund status af internationalt anerkendt racehund. Dette skete efter godt 30 års intensivt avlsarbejde med at frembringe en homogen race på baggrund af den lille hvide gårdhund med pletter, der har gjort sit til at holde antallet af rotter nede på de danske gårde gennem århundreder – muligvis lige siden vikingetiden. Denne artikel gør rede for gårdhundens gøen og laden i det danske landbosamfund op gennem tiden, og for hvordan det gik til, at den lille danske køter fra landet til sidst blev en smuk og internationalt anerkendt racehund.

I adskillige tusinde år har mennesket domesticeret hunde til praktiske formål, såsom at hyrde, jage og holde vagt, samt slet og ret til selskab og underholdning. Inden for hver kategori udvikledes hunde af varierende størrelse og egenskaber, f.eks. målrettet forskellige former for jagt, vagt og kreaturhyrning.¹ Avlen med hunde er i historisk tid således primært gået på hundens brugsegenskaber, udelukkende med det formål, at hunden havde en funktion for mennesket. Man krydsede forskellige slags hunde ud fra et nyttesynspunkt, hvilket medførte næsten alle tænkelige variationer af hunde rundt om i verden. Hundens udseende var mindre vigtigt, om end der blev taget højde for, at den enkelte hunds fysik skulle kunne hænge sammen med dens opgaver.²

I midten af 1800-tallet begyndte man imidlertid i højere grad også at avle målrettet på et mere ensartet udseende hos mange af de eksisterende hunderacer, hvor man ønskede at sætte standarder for f.eks. farver, kropsbygning, højde og drøjde.³ Der opstod en interesse for at vise hunde frem på udstillinger, og i den forbindelse blev også hundens udseende vigtig. For at der kunne blive enighed om, hvordan de forskellige racer skulle se ud, lavede man racestandarder, som både beskrev racens ønskede brugsegenskaber, men også hvordan man mente hunderacen skulle se ud. Som konsekvens af dette grundlagdes i 1897 Dansk Kennel Klub (DKK), der havde til formål at systematisere hundeevlen i Danmark, samt at udarbejde stambøger til de hunde, der kunne opnå en sådan. En del hunderacer var ikke fine nok til at komme i betragtning til en stambog. De racer, som adelen, det bedre borgerskab og storbønderne fandt interessante, havde noget lettere ved at blive optaget i selskabet af stambogsførte hunderacer. Det var typisk jagthunde og vagthunde, samt de efterhånden mange racer af hunde, store som små, hvis primære formål var at underholde og imponere. Derimod var de hunderacer, der typisk levede på landet og her havde vigtige

Figur 1. Den lille plettede gårdhund har været en fast bestanddel på tusindevis af danske bondegårde op gennem historien – og den var naturligvis også på pletten, når der skulle tages billeder. Eksemplet her er fra Toftegård ved Jordløse på Fyn, ca. 1905. © Gengivet med venlig tilladelse af Jordløse-Trunderup Lokalhistoriske Arkiv.

arbejdsopgaver for bonden og husmanden, ikke genstand for en tilsvarende interesse i det tidlige arbejde med avl og stambogsføring. Dette havde i praksis den konsekvens, at landboracerne let risikerede at uddø.

En hunderace, der har været et kendt syn på rigtig mange danske husmandssteder og gårde, er den lille hund, som vi i dag kalder *dansk/svensk gårdhund*. Til trods for gårdhundens store og mangeårige udbredelse i det danske landbosamfund var det ikke en hund, der før langt op i 1900-tallet fandt nåde som potentiel racehund, med en nærmere beskrivelse af udseende og egenskaber, samt et erkendt behov for at lave en racestandard for.⁴

Den historiske gårdhund (og cirkushund)

Den lille hvide gårdhund med sine sorte og/eller brune pletter har været en yderst velkendt størrelse på danske landejendomme op gennem historien, såvel i nutidens Danmark som i de tidligere danske landsdele Slesvig og Skåne.

Figur 2. Gårdhunden på arbejde. Inden høet læsses op på vognen og køres hjem på gården, skal det nøje finkæmmes for eventuelle mus og rotter. Billedet stammer fra Jordløse på Fyn, ca. 1940. © Gengivet med venlig tilladelse af Jordløse-Trunderup Lokalhistoriske Arkiv.

Gårdhunden havde her nok at se til i det daglige landboliv. Dens fabelagtige evner som rottefænger var dens vigtigste og fornemste opgave. Dertil var der mange andre opgaver at tage sig af, og det kunne nok være en hård tjans at være gårdhund: den kunne hente køerne hjem fra marken til malkning, den skulle sige til, når der kom fremmede til gårde, den kunne hente børnene i skole og fungere som barnepige, når børnene skulle underholdes. Den skulle holde ræven fra hønsene og kunne til tider hjælpe til med at justere antallet af katte på gården, og den kunne endda være bondens eller husmandens jagtleadsager. I gårdhunden havde man således en hund, der var lille og derfor ikke skulle have meget mad, og som kunne udføre det meste af det, som man havde hunde i landbosamfundet til. Dens brugsegenskaber var mangfoldige og underholdningsværdien stor.

Den dansk/svenske gårdhunds lærevillighed, intelligens og humor gjorde den også velegnet som cirkushund! Mens pudlerne, som også er intelligente og

Figur 3. Gårdhundens medfødte evner som cirkushund har gennem tiden underholdt mangt et landbobarn – også på den hjemlige gårdsplads-manege. Billedet her stammer fra Nordjylland og er fra omkring 1932. © Gengivet med venlig tilladelse af Lokalhistorisk Arkiv Sejlflod.

lærevillige, var de elegante og fine cirkushunde, optrådte gårdhunden i Skandinavien ofte sammen med klovnerne, og tit var det den lille plettede gårdhund, der med sit lidt bondeknoldsagtige præg 'ødelagde' et fornemt opstillet cirkusnummer med fine pudler og pæne damer iklædt pailletter.⁵

Men hvornår begyndte den lille gårdhund at figurere på Danmarkskortet? Fund fra bondestenalderens Danmark kunne tyde på, at man allerede da har haft en gårdhundelignende spidshund boende på gårdene.⁶ Knoglefund fra vikingetidens grave viser, at man også da må have haft noget, der mindede meget om en gårdhund, faktisk så meget, at Zoologisk Museum i anden halvdel af 1980'erne valgte at sammenligne sådanne vikingetidige knoglerester med netop den dansk/svenske gårdhund.⁷ Det menes endvidere, at vikingerne kan have bragt nogle af disse hunde med sig på togter til bl.a. England og Normandiet.⁸ Det er også blevet hævdet, at Vilhelm Erobreren havde gårdhunde med sig til England, og at disse hunde er forfædre til den engelske terrier.⁹ I hele det gamle Danmark, inklusive Skåne og Slesvig-Holsten, samt i England og Normandiet findes der i dag hunde, som minder meget om de dansk/svenske

*Figur 4. Ridder Lancelot i samtale med en velbyrdig ung kvinde og en lille gårdhundelignende skødehund. Illustrationen stammer fra et håndskrift produceret i Flandern ca. 1315-1325 (BL Royal 14 E III, fol. 146r). Måske har en flamsk efterkommer til en af de gårdhunde, som vikingerne bragte med sig til de frankiske kyster, siddet model for kunstneren?
© British Library.*

Figur 5. Enkelte dansk/svenske gårdhunde har også begået sig på de bonede gulve – og endda oppe i sofaer stående på sådanne gulve. Dronning Alexandrine havde i slutningen af 1930'erne to gårdhunde, Snap og Boy, hvoraf den ene her er med på besøg hos prinsesse Caroline Mathilde i 1937. Ukendt fotograf.

gårdhunde, vi kender fra vores tid. Gårdhundens historie i Danmark tyder dermed på at være ganske lang.

Selvom gårdhunden altså tilsyneladende har eksisteret i rigtig mange år og på trods af dens mangfoldige egenskaber, har den aldrig været en prestigehund. Dronning Alexandrine havde i en årrække gårdhunde, men da det i hendes position ikke var velset at have køtere, valgte man at kalde dem foxteri-¹⁰ Indtil 1987 var dét, der skulle blive til den dansk/svenske gårdhund, bare en lille hund, der var god til at fange rotter og mus. Det var ikke en race. Den havde end ikke en fælles betegnelse, som ellers størstedelen af hunde har, uanset om de er godkendte som race eller ej. Og efterhånden som livet på landet mere og mere forsvandt, og mange landboere flyttede ind til byen, forsvandt også den lille finurlige hvide hund med pletterne – dog heldigvis kun næsten!

For selv om gårdhunden måske ikke var fin nok til at flytte med ind til byen, så levede den fortsat en slags skyggetilværelse rundt om på landet i mange år, indtil en flok entusiaster besluttede at gøre noget for at sikre gårdhundens fremtid.

Den dansk/svenske gårdhunds karakteristika

En dansk/svensk gårdhund er en lille kompakt hund med et trekantet hoved. Mens halekupering af hunde som udgangspunkt er forbudt i Danmark, så er den dansk/svenske gårdhund en af de få hunderacer herhjemme, der faktisk godt må have stumphale, fordi der stadig er mange af dem, der fødes med en sådan. Så ser man en dansk/svensk gårdhund med stumphale, er den altså *ikke* halekuperet. Gårdhunden kan have alverdens farver, blot skal hvid være den dominerende farve, ligesom der skal være andet end hvid pelsfarve på hunden. Førstehåndsindtrykket af en dansk/svensk gårdhund skal derfor være en hvid hund med pletter. Den er alt andet end elegant at se på, idet den skal være kompakt og let rektangulær.¹¹ Hunden skal have lidt tunge bevægelser, men tag ikke fejl: en dansk/svensk gårdhund er lynhurtig i sin jagt på rotter og andet småkravl. Den har en virkelig god evne til at bruge sin næse, og den kan hurtigt og præcist fortælle, om der er uønskede smådyr i nærheden. Er man i besiddelse af en prydhave, skal man nok overveje, om en dansk/svensk gårdhund er den rigtige hund at anskaffe sig. Den graver, og den elsker at grave! Til gengæld for tabet af prydhaven kan det så garanteres, at der ikke findes muldvarpe, mosegrise, mus og rotter eller andre dyr mindre end gårdhunden selv i nærheden af haven.

Faktisk er der i dag flere kommuner, der har dansk/svenske gårdhunde an-

Figur 6. Et klassisk gårdhundehoved: Trekantet og kompakt. Foto af forfatteren.

sat som led i kommunens rottebekæmpelse. Det gælder bl.a. i Hvidovre Kommune, hvor gårdhunden Ludvig er en del af det kommunale rotteberedskab.¹²

De senere år er gårdhunden blevet en populær hunderace for danskerne. Den er lille, let at have med sig, og den kræver ikke megen pelspleje. En dansk/svensk gårdhund er en alsidig og lydig hund, der elsker at arbejde. Ud over dens evner som rottehund har gårdhunden potentielle evner til agility, som redningshund, sporhund, cirkushund og meget mere. Alt dette kan den – hvis altså den vil! For gårdhunden er en selvstændig, lille størrelse, der godt nok elsker at arbejde, men kun hvis den kan se et formål med opgaven.

“Kvikfaktoren”

Da tv-serien *Matador* for første gang fyldte de danske stuer i slutningen af 1970'erne og starten af 1980'erne, blev en af de mest populære roller spillet af en foxterrier. Ifølge Lise Nørgaard var det “den danske foxterrier”, der som ægte bondehund rådede på de danske husmandssteder og gårde med sin gøen i *Matador*-tiden, dvs. årene 1929-1947.¹³ Der er i dag forskellige meninger om, hvorvidt den danske foxterrier er den samme som den officielle foxterrier, eller om det i virkeligheden er den dansk/svenske gårdhund, der blot har fået nyt

Figur 7. Gårdhunden Kvik i tv-serien Matador blev i voksenudgaven spillet af en foxterrier. Men i afsnittet, hvor grisehandler Larsen får en ny lille Kvik, spilles denne af en dansk/svensk gårdhundehvalp. © Danmarks Radio.

navn. Det var formentlig et bevidst kompromis at lade rollen som gårdhunden Kvik blive spillet af en foxterrier; men med til beretningen om Kviks rolle i *Matador* hører, at da Kvik i afsnit 17 dør, og Daniel efterfølgende hjembringer en ny Kvik til grisehandleren, spilles denne hvalp faktisk af en vaskeægte dansk/svensk gårdhund, og altså ikke en foxterrier. At dette skiftende valg af casting efterfølgende skulle føre til stor hunderacemæssig begrebsforvirring, kan man dårligt laste Lise Nørgaard for. Men at en foxterrier optrådte som gårdhunden Kvik i *Matador* har utvivlsomt medvirket kraftigt til, at der stadig i dag er mange, der forveksler de to hunderacer med hinanden. Uomtvisteligt er det dog også, at “Kvik-faktoren” i tv-serien *Matador* pludselig medførte en stor fremgang for den dansk/svenske gårdhund, der som sagt ellers i de foregående tyve-tredive år havde lidt den tort at forsvinde mere og mere fra landejendommene rundt om i Danmark. Danskerne fik igen øjne for den lille charmerende hund med det gode humør, der nu kunne udfylde en ny rolle som familiehund.

Er det en terrier?

Men er gårdhunden så en terrier eller ej? Dette er et spørgsmål, som mange ejere af dansk/svenske gårdhunde ofte bliver stillet. Svaret er: *Nej, det er den ikke!* Det er dog forståeligt, hvis udenforstående på udseendet alene let forveksler den dansk/svenske gårdhund med en foxterrier eller en Jack Russel-terrier. Indtil slutningen af 1980’erne havde gårdhunden sågar også betegnelser som “dansk terrier” og “skånsk terrier”. Men hvor en terrier gennem flere hundrede år er fremavlet til jagt, herunder rævejagt, og dermed er udstyret med et iltert og til tider voldsomt temperament, så hører den dansk/svenske gårdhund retteligt til pinschertypen. Og hvad er så en pinschertype? Det er en type hund, der indtil 1960’erne var fast inventar på landejendomme rundt om i Europa. En pinscher er gennemgående lettere at opdrage end en terrier, selvom også gårdhunden som nævnt har sine egne meninger om tingenes tilstand. Hvor den dansk/svenske gårdhund er en lille kompakt hund med et trekantet hoved, så er en foxterrier mere højbenet, har et lettere helhedsindtryk og et langt smalt hoved.¹⁴

1000 år som køter – 30 år som racehund

Som sagt har der formentlig i mere end tusinde år været hunde, der ligner nutidens dansk/svenske gårdhunde, på gårde og husmandssteder rundt omkring i Danmark og Skåne. Men derfra og så til at sige, at man har en hunderace efter international standard, er der stadig et stykke vej. Med hundeavl er der, som med al anden organiseret husdyravl, særlige standarder at leve op til, både i forhold til udseende og form, samt for dyrets fysiske og mentale sundhed. Som før beskrevet er Dansk Kennel Klub Danmarks officielle organisation for orga-

Figur 8.a-c. Sammenlignende fotos af Jack Russel-terrier (t.v.), dansk/svensk gårdhund (i midten) og foxterrier (t.h.). Fotos af Sidsel Duvå; Signe Jensen, Norge; og Bettina Andersen.

niseret hundeavl. Opgaverne for Dansk Kennel Klub er mangfoldige, men en af de vigtigste er at tilse, at avlen med hunde foregår på en etisk forsvarlig måde i forhold til eksteriør, egenskaber og sundhed. Af de flere hundrede hunderacer, der findes på verdensplan, er de fem af dem danske nationalracer:

Gammel dansk hønsehund har været manges en jægers trofaste følgesvend gennem årene, og ikke mindst Poul Thomsens trofaste, godmodige Balder er for mange af 1980'ernes danske tv-seere et velkendt syn.

Grønlandshunden er en af de mest hårdføre og oprindelige hunderacer i verden. Selvom Grønland nu i vidt omfang er en selvstændig nation, går grønlandshunden stadig som værende en af Danmarks nationale hunderacer.

Dansk spids er en mindre spidshund, der førhen primært fandtes på gårdene i Jylland og hos det jævne folk i byerne. Denne race har status som dansk nationalrace, som man aktuelt forsøger at gøre internationalt anerkendt gennem målrettet avlsarbejde for at ensrette racen i forhold til den skrevne standard.

Broholmeren har været igennem et yderst kvalificeret og målrettet avlsarbejde siden 1974 med det mål for øje at genskabe Danmarkshistoriens store, godmodige slots- og herregårdshund igen.

Som sidste skud på stammen i den nationale række af prægtige, danske hunderacer kommer så den **dansk/svenske gårdhund**. Igennem flere hundrede år var avlen med den dansk/svenske gårdhund ganske tilfældig. Ofte var kriteriet blot, at hvis hunden var af begrænset størrelse, hvid med pletter, og ikke mindst med evner som rottefænger, så kunne den få lov at besvangre nabogårdens ligeså effektive lille, rottefængende hund. Et større og mere målrettet avlsarbejde med gårdhunden tog sin seriøse start i midten af 1980'erne. Daværende formand for Dansk Kennel Klubs udvalg for nationale og glemte

racar, Jytte Weiss, tog sammen med bl.a. den senere formand for samme udvalg, Ole Staunskjær, initiativ til at samle individer af “den gamle landterrier”, og det var faktisk først i forbindelse med dette avlsmæssige tiltag, at racen fik sin officielle, fremtidige betegnelse “dansk/svensk gårdhund”. Årsagen til det bilaterale racenavn er, at man i Sverige da allerede var i gang med at indsamle individer af den type hund, der her gik under betegnelsen “den skånske terrier”. Rundt omkring i både Danmark og Sverige blev der nu indkaldt til mønstringer i forsamlingshuse og sportshaller. I Danmark mødte omtrent 400 håbefulde hunde (og måske ikke mindst deres ejere) op med et stort ønske om at kvalificere sig til i fremtiden at kunne kalde sig en rigtig dansk/svensk gårdhund ud fra den standard, som Dansk Kennel Klub og Svenska Kennelklubben i fællesskab havde udarbejdet. I alt 130 hunde fandt nåde for bedømmernes krav til hvem, der skulle være forfædre til de næste mange generationer af dansk/svenske gårdhunde.¹⁵

I arbejdet med at ensrette avlen stod det snart klart for eksperterne, at der ikke var tale om en hund af terriertypen, men derimod – som tidligere omtalt – en pinscher. Tilmed, tilsyneladende, en urtype af pinscheren. Faktisk er det stadig muligt den dag i dag at få indmønstret sin lille hvide hund med pletter under racen dansk/svensk gårdhund, hvis hunden falder i dommernes smag i forhold til racestandarden. Der er mange måder at (gen)oprette en hunderace på, og ved at holde denne mulighed åben vil der til stadighed være basis for at tilføje nyt velegnet genetisk materiale til racen.

Ved Verdenshundeudstillingen i Bellacenteret i sommeren 1989 fik den dansk/svenske gårdhund sin debut som udstillingshund. På dette tidspunkt var antallet af stambogsførte gårdhunde nået op på 153,¹⁶ og med deltagelsen i Verdenshundeudstillingen som dansk repræsentant var køteren nu blevet en nationalt anerkendt race- og udstillingshund.

I 2009 hoppede gårdhunden yderligere et trin op ad rangstigen, idet racen da fik sin første foreløbige internationale godkendelse. Og ved den nyligt afholdte *Nordisk Vinderudstilling* – Dansk Kennel Klubs og Danmarks største årlige hundeudstilling – i Herning i starten af november 2018 fik den dansk/svenske gårdhund så sin endelige internationale godkendelse! Dette skete ved en rekordstor udstillingsmedvirken af dansk/svenske gårdhunde, hvor ikke færre end 97 tilmeldte hunde deltog i udstillingen, der samtidig fungerede som en officiel racebesigtigelse med den internationale godkendelse som mål. Det var eksperter for henholdsvis Dansk Kennel Klub og Svenska Kennelklubben, udpeget af den internationale hundeorganisation FCI, der besigtigede gårdhundene. Hos de to eksperter var der ingen tvivl om den endelige godkendelse: Der lød en stor ros og kæmpe anerkendelse for den målrettede indsats, som hundredvis af opdrættere gennem de sidste 30-35 år har lagt for, at Danmark

nu har sin fjerde internationalt god- og anerkendte hunderace, bestående af sunde og ensartede dansk/svenske gårdhunde.¹⁷

Selvom den dansk/svenske gårdhund med sine stolte rødder langt tilbage i Danmarks landbohistorie således nu kan sætte en international titel på sit CV, så er den lille kække hund med pletterne formentlig bedøvende ligeglad med fine titler. Vigtigere er det, om der er en rotte eller noget andet at underholde sig med, og ikke mindst en varm favn og allerhelst en dyne at putte sig under. Og det er ganske vist, at det var sådan, det gik til, at den lille danske køter fra landet blev til en international racehund.

Litteratur- og kildehenvisninger

Bernström, John (1965): "Hund", i *Kulturhistorisk Leksikon for Nordisk Middelalder* 10 (København: Rosenkilde & Bagger), sp. 64-74.

Dansk Kennel Klub (2004): *Dansk/svensk Gårdhund*, revideret udgave (Dyssegård: Forlaget Atelier).

Dansk Landbrugsmuseum: "Hunden", webartikel på www.historie-online.dk (Dansk Historisk Fællesråd); <http://www.historie-online.dk/temaer-9/husdyrenes-danmarkshistorie-50-50-50/hunden>.

Krämer, Eva-Maria (1992): *Hundleksikon*, overs. af Lisbeth Nielsen (København: Komma & Clausen).

Mill, Grete (1988): "Fra gårdsplads til rampelys", avisartikel indeholdende interview med Jytte Weiss i *Aalborg Stiftstidende*, 3. december 1988.

Nørgaard, Lise (2003): *Et liv med Matador* (København: Danmarks Radio).

Olsen, Rikke Agnete (1995): *Hunden i historien* (København: G.E.C. Gad).

Orholt, Anne (2018): "Stor hundeday for en lille hund", artikel i *Hunden* 2018:12 (Dansk Kennel Klub), s. 18-22.

Thomsen, Mathilde Fischer (2018): "Bangebuksen Ludvig har fået smag for rotteblod", artikel på TV2-Lorry's hjemmeside (25.01.2018); <https://www.tv2lorry.dk/artikel/rottehunden-ludvig-har-sat-taenderne-i-sit-foerste-bytte>.

Walker-Meikle, Kathleen (2013): *Medieval dogs* (London: The British Library).

Summary

For as long as historians and archaeologists can look back in time, dogs have been a companion to humans. This also holds true within the rural society of Denmark, where various types of dogs have served the Danish peasant community in different ways. One example of this is the dog type, which is today named 'Danish/Swedish farmdog', a small white dog with black and/or brown markings; at first sight it may look like a terrier, but it is in fact a pinscher. The Danish/Swedish farmdog would appear to have been known to the Danes (and Swedes) since the Viking Age, where some may even have accompanied Scandi-

navian Viking settlers going to England and Normandy. The farmdog has been able to offer its owner a variety of skills, including being alert to human or fox intruders at the farm at nighttime or entertaining the family children, but its main prime qualification has always been its supreme ability to hunt and kill rats. When an interest began to emerge in late nineteenth-century Denmark for purebred dogs and pedigrees, no one for long took any notice to the low-status rural farmdog. And as the number of actual peasant families in Denmark rapidly began to decline up through the twentieth century, the traditional Danish farmdog was in fact in risk of disappearing altogether. One significant reason for its survival was most likely the Danish tv-series *Matador*, which was shown for the first time in the late 1970s and early 1980s – and since then with numerous re-runs due to an enormous and almost cult-like popularity. The tale of the story takes place in a fictional Danish town in the years 1929-1947, and one of its well-known characters is a farmdog, called Kvik, belonging to pig dealer living outside the town. Even if the role of the *Matador*-farmdog was, in fact, played by a foxterrier, the success of the tv-series led to a sudden rise in the number of actual Danish-Swedish farmdogs, now as a children-friendly family dog. The shift in popularity also coincided with an attempt among breeders to produce an actual purebred type of farmdog, a project which began in Denmark and southern Sweden in the mid-1980s. The efforts were finally crowned in November 2018 with the Danish/Swedish farmdog being internationally recognized as a purebred type of dog by the Fédération Cynologique Internationale (FCI).

Forfatterpræsentation

Sascha Helsengren Hansen, født 1973. Faglært landmand fra Lyngby Landbrugsskole (1993), driftsleder med grønt bevis fra Den Økologiske Landbrugsskole (1996), landbrugstekniker ved Erhvervsakademiet i Slagelse (2000) og diplom i ledelse ved CEUS Nykøbing F. (2008). Ansat som gruppeleder, bl.a. for Den økologiske besøgs gård Saxenhøj, ved Guldborgsund Handicap i Guldborgsund Kommune. Har siden sin barndom været engageret ejer af flere forskellige hunderacer, senest gårdhundene Oberst Hachel og Vicky, hvilket afspejler en særlig interesse gennem de seneste 16 år for avlsarbejdet med dansk/svensk gårdhund. Hun er tillige tilknyttet såvel Dansk Kennel Klub som Dansk/Svensk Gårdhundeklub. E-mail: helsengren@gmail.com

Noter

- 1 Bernström 1965; Krämer 1992, s. 14-21; Walker-Meikle 2013, s. 3-4.
- 2 Bernström 1965, sp. 65.
- 3 Krämer 1992, s. 7.

- 4 Betegnelsen *dansk/svensk gårdhund* med skråstreg er den officielle staveform foreskrevet af Dansk Kennel Klub.
- 5 Dansk Kennel Klub 2004, s. 9.
- 6 Olsen 1995, s. 36.
- 7 Jytte Weiss jf. Mill 1988; Dansk Landbrugsmuseum.
- 8 Dansk Kennel Klub 2004, s. 9.
- 9 Jytte Weiss jf. Mill 1988.
- 10 Dansk Kennel Klub 2004, s. 9.
- 11 Dansk Kennel Klub 2004, s. 14-15. For gårdhundens komplette racestandard hos DKK, se <https://www.dkk.dk/race/dansk-svensk-gaardhund>.
- 12 Thomsen 2018.
- 13 Nørgaard 2003, s. 75-79.
- 14 Dansk Kennel Klub 2004, s. 7-8.
- 15 Dansk Kennel Klub 2004, s. 10-11.
- 16 Dansk Kennel Klub 2004, s. 11.
- 17 Orholt 2018.